

RUBINA SARAJLIĆ: UMJETNIČKI DIREKTOR SUSRETA

DOBRODOŠLI U ZAVIDNU RIZNICU TEATARSKOG BOGATSTVA!

Razgovarala: Ivana PIRIĆ

Ove godine proslavljate jubilej od 20 godina obnovljenih Susreta, a koji su prvi put u Brčkom organizirani 1974. godine. Trideset i osmi put zavjesa će se podići u čast umjetnosti, kulture, ljubavi. Nije bilo lako svih ovih godina očuvati Festival, prisjetimo li se samo prošlogodišnje organizacije, kada se igralo i bez publike, ali se ipak igralo. Kako danas gledate na sve to?

Ako pogledamo unatrag 20 godina i pokušamo sumirati sva teatarska ostvarenja, kao i učešća velikih imena iz kazališne, filmske umjetnosti i teatrologije, zaista se imamo s čime poхvaliti i reći da smo napravili jednu zavidnu riznicu teatarskog bogatstva. Dvije decenije efektivnog rada i stvaranja su dovoljni pokazatelji da niti jedna prepreka koja se našla na našem putu djelovanja nije pokolebala niti dovela u pitanje održavanje Festivala, pa tako ni prethodna godina koja je obilježila cijeli svijet nesretnim korona virusom. To nas je samo još više potaklo da stvaramo bolje priče i bolji svijet u kojem živimo.

Ove godine Susrete krasi moto „Redateljsko maštanje boljeg svijeta“, ujedno i poruka i zajednički imenitelj predstava. No, ono što je interesantno jeste da

je ove godine u lepezi ponuđenih predstava ponuđeno preko 30 predstava koje zadovoljavaju propozicije Festivala, ali je prema pravilima odabранo njih osam, četiri iz BiH, koliko i predstava iz susjedstva. To govori da iz godine u godinu i naši teatri sve više rade komade domaćih autora.

Prije nekoliko godina moto Susreta je bio „Praizvedbe usprkos vremenu“ i na veliko iznenadjenje svih nas imali smo priliku gledati pet praizvedbi od ukupno osam predstava, koje su bile na repertoaru. Već tada je bilo osjetno da dolazi do velikih pozitivnih promjena kada je riječ o domaćem tekstu, odnosno radu i postavljanju na scenu komada domaćih autora. Ove godine je to zaista kulminiralo i pogledano je 30 prijavljenih predstava, no prema propozicijama i ostalim kriterijima izabrano je osam. Ali to svakako ne treba obeshrabriti naše umjetnike, nego naprotiv potaknuti da do godine imamo još bolji i bogatiji repertoar i tko zna, ako se nastavi ovim trendom možda trajanje Susreta produžimo kako bismo mogli ugostiti sve one koji zadovoljavaju zadanim kriterijima.

Prateći program obiluje s više kazališnodokumentarnih izložbi, promocija i okruglih stolova. Što nam sve donosite ovaj put?

Svakako donosimo bogat off program praćen predstavljanjem nekoliko kazališno-pozorišno dokumentarnih izložbi koje će biti postavljene u Gradskoj galeriji, te predstavljanje dvije monografije, jedne antologije i časopisa Susreti.

Ne smijemo zapostaviti niti najmlađe za koje se organizator Susreta svake godine pobrine. Ulaze li i ovaj put kazališne trupe u ruralna područja Brčko distrikta BIH?

Predstave za najmlađe su neizostavni dio Susreta. Ove godine imamo nešto manji broj izvedbi zbog situacije s virusom, ali smo svakako uspjeli organizirati nekoliko igranja i za područne škole Distrikta, uz strogo pridržavanje epidemioloških mjera, zaštite djece i nastavnog osoblja.

XXXVIII Susreti pozorišta / kazališta BiH u Brčkom

REDITELJSKOM MAŠTOM PROTIV BESMISLA I TRAUMA

Pišu: Jakov Amidžić, Srdjan Vukadinović

Scensko prikazanje je ogledalo društvene i teatarske stvarnosti u bilo kojem realitetu. Iako je ono idilično i s onu stranu pozornice bitno može da opredijeli ponašanje i djelovanje ka boljem svijetu. U tim odrednicama i strukturama je lociran i moto XXXVIII Susreta pozorišta / kazališta BiH u Brčkom. Reditelji kao kreatori pozorišne mašte i njenog inkorporiranja u bolji svijet sublimiraju ljepotu prožimanja i susretanja, koje se ogledaju u prvoj ravnini detektovanju problema, a u svakom sledećem sloju u sastavnicama mašte koja taj svijet može učiniti boljim i savršenijim za život.

Teatar mora ići korak dalje od stvarnosti. Mora zakoračiti tamo gdje društvo još nije zakoračilo. Ako nije tako onda ni teatar nije ispunio svoju svrhu i svoju misiju. A reditelj je tu da od društvene tragedije napravi na neki način seizmografiju struktura svijesti posjetilaca kazališnog čina. Uspostavlja odnose koji uvjeravaju posjetioce u teatru da su svi oni puno bolji nego što misle. I da mogu uraditi i postići mnogo više.

Savremeni čovjek egzistira u ambijentu u kome dominiraju svakodnevne nedaće koju mu život čine turobnijim i težim. Nije ni mogao prepostaviti u kakvom će svijetu egzistirati. Takva situacija postaje svakim danom sve neizvjesnija i oporija. Mašta se o boljem svijetu koji nije ni na vidiku.

U pomenutim okolnostima ostaje jedino da se može maštati o onome što se prepoznaje kao nekakvo izopačenje ili problem kroz kazališni čin. Takvu maštu u kojoj će se na trenutak gledališni posjetioc osjećati

kao pobjednici u odnosu na sam čin stvarne spoznaje donose na festivalsku pozornicu Susreta predstave koje potpisuju najznačajnija i najzvučnija rediteljska imena južnoslovenskog areala (Krešimir Dolenčić, Dino Mustafić, Alisa Stojanović, Kokan Mladenović). A ovim imenima se još mogu dodati i Egon Savin i Nikita Milivojević čije predstave "Pučina" i "Zelena čoja Montenegro" nisu mogle učestvovati na ovogodišnjim Susretima zbog tehničkih razloga (čitaj dimenzije scene, odnosno epidemioloških posledica nekih od protagonistova prouzriokovanih COVID-om 19).

Rediteljsko iščitivanje bilo da je riječ o tragediji ili komediji nosi u sebi jednu filozofiju mašte, a teatar to u suštini i jeste, koja je istovremeno i sublimacija, i spoznaja, ali i jedan veliki stepen ljekovitosti u mentalnom prevazilaženju svih turobnosti. Kroz tekstove Tvrta Kulenovića, Meše Selimovića, Tene Štivičić, Elvisa Bošnjaka, reditelji na susretsko festivalskim prikazanjima mastajući o boljem svijetu otkrivaju mentalitetske stvari i ono što je vječno u čovjeku, ali i ono što je u datom trenutku aktuelno. Kroz prisutne unverzalne dramske priče reditelji poručuju da se ne klone, već naprotiv da se razvija ličnost i neguje svoj karakter, a da se pri tome prave pametni izbori, pri čemu se treba držati svojih mogućnosti. Kreiranje svijeta kroz rediteljsku maštu na taj način doprinosi stvaranju boljih ljudi, a samim tim i boljeg svijeta.

U tom rediteljskom maštanju cijeli svijet je pozornica. I svi ljudi glume. Svako se, kažu, pojavi i odglumi. Biti glumac, pozorišni radnik, biti saradnik, biti dio pozorišne ekipe, ući u taj tajnoviti magični svijet sa željom da se pretoči život u uzvišeni kreativni čin jeste čast i privilegija, ali i odgovornost za one koji to rade.

Po načelima rediteljskog maštanja boljeg svijeta pozorište mora da krene sa novom energijom i aktivira sve svoje, ne male, kreativne kapacitete da bi ostalo u suštini ono što i jeste – epicentar pokušaja i nastojanja promjena koje vode ka boljem životu. A to je moguće postići i sa Usidrenima, kao i sa Darijanom ili Schindlerom, iako To nigdje nema. Ne smije tako nešto obeshrabriti ljude poslije rediteljskog maštanja, već moraju vjerovasti tom činu i od mašte stvoriti stvarnost. Stvarnost koja će opstati uprkos svim izazovima i otporu koji mogu i hoće pružiti oni koji su se čvrsto ukopali u rovove da spriječe maštu i promjene, a samim tim i neki drugi i bolji svijet.

„Usidrene“, HNK Split, HNK Zadar i Gradsko dramsko kazalište Gavella iz Zagreba

POSVETA „TISUĆLJETNOJ KULTURI PATNJE“

Predstava „Usidrene“ nastala u koprodukciji tri hrvatska teatra: HNK Split, HNK Zadar i Gradsko dramsko kazalište Gavella iz Zagreba, otvorila je 38. Pozorišne/kazališne susrete u Brčkom. Autor teksta je glumac, dramski pisac i scenarist Elvis Bošnjak (Split 1971.), on je i dramaturg u predstavi, a režiju, svoju prvu samostalnu, potpisuje Anastasija Jankovska (Kijev, Ukrajina, 1985.), također po vokaciji kazališna, filmska i televizijska glumica. Praizvedba je bila u Splitu koncem prošle godine, igrana je i u Zadru, no do Zagreba, zbog oštećenja zgrade Gavelle u nedavnom potresu, još nisu stigli. Scenografkinja je Vesna Režić, kostimografska Marita Čopo, skladatelj Matija Antolić a koreograf Pravdan Devlahović, igraju vrlo skladno i ideji predstave predano glumice i glumci sva tri kazališta: Davor Jureško, Anja Šovagović Despot, Snježana Sinišić Šiškov, Goran Marković, Martina Čvek, Maruška Aras i Katarina Romac.

Piše: Mladen Bičanić

„Naši otoci živjeli su tisućljetu kulturu patnje i da bi opstali, morali su je prigrlići, pronaći u njoj ljepotu, razgovarati s njom, jer ona nas je oblikovala. „Usidrene“ su posveta kulturi patnje, dijalogu čovjeka i njegove sudbine u okrutnim okolnostima.“

Tako o vezivnoj niti, atmosferi i nekom preovlada-vajućem tonu što prati događanja u ovoj kazališnoj storiji govori autor, Elvis Bošnjak, to je ono što je bilo presudno i pokrenulo ga da napiše ovaj dramski tekst, ovjenčan i nagradom Ministarstva kulture RH Marin Držić. Izuzetno je to dobro skrojen komad, čvrste strukture i jasno profiliranih likova, posebice ženskih – gotvo da se može reći da su bazirani na arhetipu, utemeljeni na suvremenoj inaćici onoga što najčešće definiramo, odnosno ponekad nazivamo „grčka tragedija“. To se, mislim, prije svega odnosi na glavni ženski lik, Jakovicu, ženu što gotovo četiri desetljeća čeka svog davno izgubljenog muža, ostavljena sa dvoje male djece, igra je vrlo moćno Anja Šovagović Despot. Sama će reći da svoj lik vidi negdje između dvije velike heroine antičkog teatra: Klitemnestre i Penelope, usudio bih se dodati da se u njenoj izvedbi Jakovice može naslutiti i surova i bespoštedna osvetoljubivost Medeje, koja se ne libi zaći u najtamnije strane svoje ličnosti.

„Usidrene“ izvanredno funkcioniraju kao surova i

opora, trpka kazališna priča, smještena konkretno sred nekog neimenovanog otoka, zabačenog škoja

izgubljenog u vremenu, ili možda u mjestu gdje je vrijeme stalo, ono vrijeme koje mi, njegovi suvremenici, mislimo da je jedino izvjesno a ispostavlja se da nije, da postoje i neka druga vremena o kojima ništa niti slutimo niti znamo – ustvari, sve se u tom podnebljuiz snova, onostranom i nedokućivom, događa u nekom potpuno drugom svijetu, svijetu koji nestaje, tu, nama pred očima, a mi smo nemoćni ili naprosto ne znamo kako ga sačuvati, kako spasiti i povezati krhotine tog svijeta što se lome, netragom nestaju, tu, pred nama. To jeste, na prvi pogled, vrlo realistična drama, ništa tu nije prepusteno slučaju, no to je ujedno iznjedreno u krilu magičnog realizma, poetski nerv koji ravna tim dramskim narativom itekako je uočljiv i prisutan u svakom prizoru, svakoj sceni, u svakom liku. Često ćemo čuti neke iskaze na granici aforističkih misli, poput: „laž traje dok istina ne dojde“, a svi, zapravo, tonu u tu laž koja je zamamna, puna opsjene i brani od surove stvarnosti, no ipak teže za istinom, ili, recimo: „razbistri mozak pa će ti se i oči razbistrit“, mada to ponekada traje čitavu vječnost a

razbistri se samo djelić onoga što je skriveno u tami zaborava i dugih, besanih otočkih noći u očekivanju dragih ljudi koji se nikada neće vratiti. Negdje, pri samom kraju predstave, ključni muški lik u predstavi, prije gotovo četiri desetljeća nestali Antonio, muž Jakovice, progovoriti će iz same nutrine svog bića, osvjedočiti sram koji nosi u sebi i priznati da sve, sav život, bio je ne drugo doli tlapnja: „...bilo me sram onoga čega nisam... sve je tlapnja...“ Antonio, u interpretaciji odličnog Davora Jureška, tako nas vraća na početne pozicije ovog dramskog rukopisa i predstave nastale temeljem njega – tu zaista jeste riječ o tragičnom komadu, njegovi likovi nose u sebi tu tragičnu notu, obavijenu dozom humora i poetskim velom. Gorka i trpka predstava, bravurozno napisana drama i odlično odigrana – sjajan početak još jednih, Pozorišnih/kazališnih susreta u Brčkom, koji ove godine obilježavaju i vrijedan jubilej – dva desetljeća od obnove, 2002. godine.

„USIDRENE“ HNK Split, Kazalište „Gavella“ Zagreb, Hrvatsko kazalište Zadar

SUROVOST ŽIVOTA, EMANCIPACIJA I „USIDRENE“

Piše: Srdjan Vukadinović

Prirodni ambijent mora, kamena, sunca, masline, smokve ili loze, u dokoličarskim satima i u miru svoje dnevno sobne osame budi u čovjeku osjećaj bajkovitosti. Ljepota življenja u takvom ambijentu u maštovitosti još više dobija neku romantičarsku dozu posmatranja ako je sve to smješteno na nekom otoku. A još ako neko otočno mjesto ima manje žitelja, ugodaj ugodnosti i mogućnosti lamentiranja nad svakodnevnim životnim turobnostima je još veći.

Međutim, svakodnevni život otočkim žiteljima, a naročito žiteljkama, je sve samo ne maštovita romantika koju će remetiti po koji krik galeba ili zvuk sirene udaljenog broda, koji prolazi svojom stalnom rutom ili možda zvuk aviona koji tu ima neki koridor. Dok muškarci sa otoka stalno odlaze u potrazi za zaradom i to mnogo dalje od nekog blizu otočkog mjesta, žene ostaju vjećito da ih čekaju do nekih njihovih poznih dana kada se konačno smire, i kada žele da kraj svoga života dočekaju na svom otoku. Za razliku od svojih muževa otočanke su vezane teškim sidrom koje se go-

dinama i godinama ne pomicaju sa morskog dna, već odavno zaraslog u mulju, pijesku ili mahovini.

Da nekom pukom posmatraču otočkih zbivanja koji se tu nađe sedmicu ili dvije da odmara ne bi kvarili osjećaj zadovoljstva i idile ovakvih mjesta tu su reditelji pozorišnih komada da se potruđe da maštajući o tom i takvom otočkom životu na drugoj strani pokažu i onu suroviju stranu života u ovakvim područjima.

Usidrene koje su čitavog života upućene na otočku čuvarkuću su lišene svake emocije. Ogrubjele su ne samo u licu koje šibaju bure i morski vjetrovi, sunce i kamen, nego nijemo posmatraju sve što se pored njih dešava. Tako nijemo posmatraju i one koji razdragano široko razrogačenih očiju u mjesecima bonace i odmora šetaju pored njihovih kuća u malom otočkom „mistu“, i zavide im na takvom životu.

A one usidrene poput osviještene i razborite Jakovice ni ne pruimjećuju život koji prolazi pored njih. I ona, a i djeca su oguglali na dolazak njihovog Antonija „Amerikana“, starijeg po, starom dobrom

klišeu pomoraca i pečalbara, dvije decenije od svoje supruge. Djeca ga se iz mlađih dana ni ne sjećaju. A ona, Jakovica, je za njegovih kratkih posjeta otoku i kući, ako ih je i bilo u toku četiri decenije dugog pečalbarenja, izgubila svaki osjećaj bliskosti. Komuniciraju kurtoazno na način koji je potpuno indiferentan.

Drama „Usidrene“ je poslednji dio dalmatinske trilogije Elvisa Bošnjaka. Prvi dio ove trilogije dramu „Nosi nas rijeka“, publika u Brčkom je vidjela u izvedbi Kazališta Gavela na XXVIII Susretima pozorišta / kazališta, 2011.godine. Drugi dio „Kašete brokava“ je uvod u priču o usidrenima. Koprodukcija splitskog HNK, Kazališta „Gavella“ i Hrvatske kazališne kuće iz Zadra je kroz ovu dramu, čiju režiju potpisuje Anastasija Jankovska, pokazala jednu univerzalnu otočku priču koja je podjednako bliska i otocima koji su blizu „kontinenta“, kao i onima koji su udaljeni sat,dva ili tri vožnje trajektnom linijom.

Otočka patnja je velika i teško opisiva. Otoci su mjesač relaksacije za nekoga ko ne razumije sve životne tegobe i kome je sve na dohvati ruke. Ali, iza one idilične ljepote krije se jedna životna surovost. Suровost koja supruge i djecu koja vežu život za otočko područje čini samo strancima u životu njihovih muževa i očeva. Ili obratno. I ako se nisu vidjeli po koju deceniju sve usidrene su im ledena i zaustavljena pogleda otvarale vrata od svoje kuće. Međutim, u drami „Usidrene“ jedna žena je odlučila da promijeni taj kod koji ih je decenijama i vjekovima pratio da su ponizne pred svojim muževima. Jakovica u fenomenalnoj

izvedbi Anje Šovagović je odlučila da ne pusti muža Antonija koga nije vidjela i koji nije dolazio godinama tek tako u svoju otočku kuću koju je ona podizala. Ovo rediteljsko maštanje kroz lik Jakovice ruši tradicionalne kodove o slijepoj i bezrezervnoj poslušnosti žena i pokazuje značajan korak u njihovoj emancipiranosti. Iako muževi redovno ili nerodovno šalju neke šolde, one ipak postaju samostalne i osviješćene i u tom životnom i ekonomskom smislu. Na taj način one su sinonimi za emancipatorsku ulogu žena i njihovu borbu za popravljanje svoga položaja i udjela u društvu. Čak i više su to nego ine emancipatorke, koje to rade iz luksuza velikih urbanih mesta, koje ne trebaju da čekaju kada će naići neki trajekt ili trabakul i odvesti ih do prvog mjesta na kopnu koje će im pružiti zadovoljenje neke lječničke ili druge životne potrebe.

Ansambl koji su „Usidrene“ radili kao koproducijski projekat su se smjelo i hrabro upustili u scensku avanturu nastojanja da razbiju određene tabue koji decenijama opstaju u „malom mistu“, a tiču se „Penelopa koje strpljivo godinama čekaju svoje Odiseje“ da se vrate kućama. Kada se vrate kao iznemogli starci djeca ih uopšte ne poznaju, a supruge su komunikacijski jako udaljene od njih. Predstava na najljepši način, uvjerljivo i scenski zanimljivo i intrigantno, kazališno, ohrabruje sve žene u svom naumu da skinu okove sa tradicijskog poimanja relacija dvoje supružnika, prućemu žene uvijek nose glavni teret u svakom smislu.

ELVIS BOŠNJAČ, DRAMSKI PISAC

OVAJ KOMAD IDE IZ TRADICIJE I TRAGEDIJE*Razgovarala: Danijela Regoje*

Nakon uspješnih drama »Nosi nas rijeka« iz 2002., koja se bavila današnjicom Dalmatinske zagore i »Kašete brokava« iz 2015., smještene u splitski Varoš, ovo je treći dio Vaše »Dalmatinske trilogije«. Njom ste, kako ste jednom rekli, željeli kao pisac da vratite „dug materi Dalmaciji“.

Mislim da svaki pisac ima neko svoje poslanje na ovom svijetu. To je bilo jedno od mojih. Dalmacija me odgojila, u Dalmaciji sam odrastao, odrastao sam u Dalmatinskoj zagori pa sam došao u Split, pa sam onda raznoraznim stjecajem okolnosti završio na otoku, tako da mislim da sam baš pravo dalmatinsko dite, da sam prošao sve. Nije to samo slučaj u Dalmaciji, to je slučaj u svim krajevima na svijetu da ta prošlost koja je toliko bremenita i puna velikih muka koje su naši preci preživjeli je negdje duboko upisana u nas, kao što je uostalom upisana i ovdje. Ja sam imao potrebu na napravim nekakav spomenik tim ljudima, toj jednoj kulturi, koja sad umire zaувijek, iako mi toga nismo svjesni, i više nikada neće biti.

Ovaj tekst je dobio nagradu "Marin Držić" za 2017., u obrazloženju, između ostalog, stoji: "Usidrene' donose čitav dijapazon različitih, kompleksnih odnosa, snažno portretirane likove, posebice ženske". Tu priču o tim likovima smjestili ste na neodređeno dalmatinsko ostrvo?

Predstava „Usidrene“ govori o jednom trenutku u životu dalmatinskih otoka, otoka koji su u povijesti preživjeli dosta dramatičnih trenutaka u jednom trenutku koji je za mene možda emotivno najdramatičniji bio je nekakav vrhunac te antičke drame kada se muževi vraćaju nakon 40 i više godina iz prekomorskih zemalja i zatiču kod kuće žene, koje su u međuvremenu postale starice. Ne zatiču djecu koja su poginula u ratu ili su umrla od gladi, dakle, to je jedan trenutak u kojem se ti Odiseji naši vraćaju Penelopama, od kojih ova, o kojoj je riječ u ovoj predstavi, ne želi tek tako lako pristati na taj povratak i ne prima svog supružnika u kuću raširenih ruku.

Je li ovo onda neka Odiseja 20. vijeka?

Taj trenutak koji se aktivno događao negdje do sredine šezdesetih godina prošlog stoljeća kada su se ti muževi koji su odlazili i vraćali se nakon 40 godina. Ja znam za slučaj čovjeka koji je otišao u Argentinu i koji svoju kćer nikada nije vidio, jer je ona sa 16 godina poginula u partizanima, dakle, on kada je otišao žena je bila trudna, on se vratio, a ona je već bila mrtva 10 godina. To su velike, epske priče. I mi smo ih, nažalost, doživjeli prije tridesetak godina, ali danas nemamo takav raspon u životu.

На који начин сте градили ту приčу, којом списателjskom tehnikom?

To je komad koji ide iz tradicije i tragedije, dakle, da se negdje nastavlja na ono što je u 20. stoljeću napisao Lorka, pa ne znam, u najnovije vrijeme što je pisao recimo Dorfman u „Udovicama“. Mislim da sam se jasno pokušao odrediti u tom smislu da se to nastavlja na tradiciju koja ide još od Starih Grka do danas, iako danas tragedija više nije prisutna onoliko koliko je bila prisutna prije, jer je to neki žanr koji se pomalo u nekom suvremenom kazalištu izgubio. Međutim, kako je ovaj komad i završetak Dalmatinske trilogije koju sam pisao, a koju čine još tekstovi „Nosi nas rijeka“, koji govori o Dalmatinskoj zagori, i »Kašete brokava«, koja govori o Splitu. To su neki procesi koji su prisutni svugdje na svim ovim prostorima. Bio sam ovo ljetо u Bosni skoro mjesec i pol dana i prisutni su i tu. To je trenutak u kojem jedna tisućljetna civilizacija ljudi koji su rođeni u kućama pod kamenim krovom ili slammnatim krovom ili prućem, bez struje i bez vode, zapravo sad u ovom trenutku negdje tiho odlaze i više se nikad neće vratiti. Dakle, mi, recimo tako urbani ljudi, zabavljeni svojim nekim problemima taj proces i ne primjećujemo. I kada odlazimo na te otoke i u te planine, odlazimo kao turisti ili se divimo krajoliku, a zapravo ne razumijemo ili ne želimo razumjeti, ili nemamo za to vremena, kakav se sad u ovom trenutku tamo proces zbiva.

Ovaj tekst se može iščitavati od lokalnog do globalnog, posebno ako se ima u vidu taj odlazak ljudi, nikada zapravo nismo imali masovniji odlazak, naročito mladih, obrazovanih ljudi nego sada?!

Naravno. To je neki proces koji ovdje nije nov, on se događa ciklički svakih 20, 30 ili 50 godina izazvan ratom ili ekonomskom situacijom. To je nešto na što smo navikli, na ta kolektivna napuštanja ognjišta ili tako nešto i što naravno ostavlja traga. S jedne strane negativnog na područje iz kojeg ljudi odlaze, a s druge strane je zanimljivo da ti ljudi odlaze u nekakve druge krajeve i tamo prenose dio te kulture. Bio sam u Čileu, među hrvatskom zajednicom, i vrlo je zanimljiv način na koji oni prenose tu kulturu tamo, a onda se opet vraćaju ovamo, tako da je to nekakav put koji je meni beskrajno interesantan. Vrlo je bolan taj put napuštanja ognjišta, to je jedan jako bolan momenat i to je ono što negdje tematizira ova predstava, mušku stranu i žensku stranu. Ženska strana je ovdje dominantnija

zato što one ostaju. I te žene koje su ostale same na tim otocima i u toj Zagori za vrijeme Drugog svjetskog rata su podnijele nevjerojatne stvari. Ti otoci koji su bili izloženi svemu i svačemu, dolasku Talijana, pa Nijemaca, pa kratkotrajnom dolasku partizana... To su epski razmjeri tih doživljaja u roku jedne generacije ljudi koju mi danas zaboravljamo.

Predstava je nastala u koprodukciji Gradskog dramskog kazališta Gavella, HNK Split i HNK Zadar. Premijera je bila u decembru prošle godine, kakav odjek ima ova predstava kod publike, posebno jer se, kao i sve druge, igra u specifičnim uvjetima? A s druge strane u njoj je prisutan i taj dijalektalni govor?

To je jedan jezik koji je meni prekrasan. To je jedan živ jezik, znači, naši jezici na kojima mi komuniciramo na nekoj javnoj razini su više-manje politički jezici nastali u raznim „laboratorijima“, pa se onda iznjedri nekakav takav jezik, međutim, ovi su jezici puni melodije i naravno da su se glumci mučili i namučili s tim akcentima i melodijama. Publika ne razumije svaku riječ, nekada ne razumije ni rečenicu, ali uvijek postoji neki kontekst kojega shvaća i kojega može pratiti. Ja kažem da je to otprilike kao kada ja gledam ruski film recimo, pa zapravo i ne trebam prijevod ili ga koristim čisto kao nekakav orijentir. Znači, ne razumijem sve, ali razumijem sadržaj. Naravno u Splitu i u drugim dalmatinskim gradovima je to lakše razumjeti, ali nadam se da su iz cijelog konteksta i ovdje nas razumjeli.

Kakva je danas pozicija dramskog pisca?

Komplicirano je biti u koži dramskog pisca. Dramski pisac je kod nas uglavnom, hajmo grubo reći, neka vrsta hobija. Znači vi teško možete ostvariti egzistenciju bivajući dramski pisac, što recimo možete u Njemačkoj, jer je malo tržište osobito dok smo svi zatvoreni u svoje oboriće. Ja sam srećom i glumac, pa onda ne moram raditi nekakve desete poslove nego sam opet vezan uz kazalište, tako da se to negdje jedno s drugim nadopunjava, pa to ne doživljavam tako stresno. Recimo da je moja pozicija tu dosta lagodna, pa se mogu posvetiti tome na nekakav mirniji način, tako da ne mogu biti nezahvalan. Meni je dobro, ali mislim da ima puno ljudi kojima je teže nego meni.

DAVOR JUREŠKO, GLUMAC

TUMAČEĆI LIK ANTONIA DOŽIVIO SAM GLUMAČKU ALI I OSOBNU KATARZU

Piše: Suvad Alagić

Lik Antonia u predstavi „Usidrene“ tumači splitski glumac Davor Jureško, koji je srdačno i iskreno pristao na razgovor za Bilten Sureta i odmah u startu kazao da je uloga lika Antonia nešto što je ga privuklo „na prvu“, nešto što je odmah prilikom prvog čitanja teksta zatreperilo u njemu onom kazališnom iskrom koja se ne javlja kod svake uloge, i nešto što ga je i kao glumca, ali i kao čovjeka, pročistilo do katarze.

Predstavu „Usidrene“ koja je uslijed pandemije imala mukotrpan put do prvog izvođenja jer su probe izvođene na različitim lokacijama i u nekoliko gradova, osim dijalektalnog govora Dalmacije, krsi i označava grub i otuđen život ljudi na srednjodalmačinskom, no istovremeno i bilo kojem drugom otoku.

„Usidrene“ na sceni kroz priče i dijaloge likova i prepletenu tragično-ironičnu radnju komada donose čitav jedan koloplet različitih, kompleksnih i zamršenih odnosa među ljudima koji žive, tačnije, životare, u maloj patrijarhalnoj sredini, ponajčešće ogrubljelih i presahlih emocija, slabi i izmučeni da bi se oduprli spiralnim tužnim i grubim smjernicama

sudbine, ali i jaki da stoički, tragički i ironično podnose svoju sudbu, na način da jedna nevolja zamjenjuje drugu.

Jako sam zadovoljan što se Antonia tiče. Ja sam u ovoj glumačkoj koži, na ovoj pozornici evo 42 godine, i u mojoj cijeloj karijeri ovo je jedna od najzahtjevnijih uloga koju sam imao. Igram Antonia, čovjeka koji je otišao u Argentinu kad mu je supruga bila u drugom stanju. Otišao je za boljim životom da bi pomogao ovim ljudima na otoku, naravno i svojoj ženi, da svi bolje žive. Vratio se nakon 37 godina kad njegov sin već ima 37 godina.

Antonio je u međuvremenu zaboravio jezik, jedva govor i španjolski, i oslijepio je, tako da, haha, nešto zahtjevnije nisam dosad imao u svojoj karijeri.

Onda sve skupa u vezi situacije oko rada na predstavi što je bilo jako komplikirano i zahtjevno i cijeli taj njegov život; sve se nekako poklopilo, i onda na moju žalost i na sreću predstave, nije trebalo toliko ni glumiti. A ja sam još i rodom sa otoka, a radnja se događa na otoku, tako da je sve nekako se poklopilo.

Glumačka podjela je izvanredno složena, tako da imate dojam da gledate dokumentarni film.

Kad je sama predstava u pitanju u dijelu njene sveukupne poruke ona ima i epski i mitski, dakle dramski karakter, a taj dojam se postiže kad gledate predstavu na način da sve korespondira sa svime. Ali je meni samome pomoglo da ja tu ulogu donesem iz svojih osobnih iskustava, iz iskustava kolega, tako da je ono što ja osjećam na pozornici nešto drugo što vi vidite, ali meni to pomaže da što uvjerljivije donesem na sceni svog Antonia.

Kakve su reakcije publike na lik koji tumačite nakon igranja predstave? Ovdje u Brčkom dobili ste dugotrajan pljesak.

Hehe! Pa zahvalan sam vam na tome. Imao sam baš u Splitu prigodu da mi je publika ustala na noge na moj izlazak na binu i to je za mene bio jedan od najvećih komplimenata. Valjda suosjećaju sa likom, koliko mu je jadnom teško, žena ga ne voli, ne prihvaća, i na kraju, naravno bude nikakav hepiend što se tiče odnosa njega i žene, ali s druge strane, u sveopćoj ogromnoj tragediji se dogodi ta velika ljubav. Drama „Usidrene“ završava, onako... ne znam, ne znam kako bih rekao... valjda kako nam je Bog dao.

Vesna Režić, scenograf

JAKO VOLIM MORE I BRODOVE PA MI JE OVA SCENOGRAFIJA MOŽDA I NAJDRAŽA OD SVIH

SCENOGRAFIJU U PREDSTAVI „USIDRENE“ HRVATSKOG NARODNOG KAZALIŠTA SPLIT, KOJIM SU OTVORENI OVOGODIŠNJI SUSRETI POZORIŠTA U BRČKOM, POTPISUJE VESNA REŽIĆ.

Razgovarala: Sanita Jerković Ibrahimović

Recite nam kako je došlo do saradnje na ovom projektu?

Stalni sam suradnik HKN Split, a inače sam samostalni umjetnik pa tako radim na ugovor o autorskom djelu. Za ovu predstavu kontaktirala me redateljica Anastasija Jankovska s kojom sam prije surađivala dok je još bila samo glumica, odnosno dok nije postala redateljica. Kontaktirala me je da radimo na „Usidrenima“, to je jedan divan tekst Elvisa Bošnjaka. Sve se događa na jednom otoku i Anastasija mi je dala vrlo jasnu uputu da želi da napravimo jedan brod koji tone, ustvari brod koji je već potonuo i na dnu mora

je s raspadnutim jedrima. I na osnovu te upute sam napravila ovu scenografiju.

Prepostavljam da Vam inspiracije nije nedostajalo s obzirom na to da ste rođena Dalmatinka. Scenu krase velika jarboli i jedra, topli tonovi drvenata, prirodni materijali. Koliko je ustvari ova scena zahtjevna?

Scena ustvari izgleda dosta jednostavna ali jako je zahtjevna za montažu. I sve ovisi o detaljima, a najviše od toga gdje igramo jer nisu sva kazališta ista. U HNK Split smo se već navikli na to, ali kada dodemo u nove prostore, kao sada u Brčko, treba nam dosta vremena za montirati da bi dobili zadovoljavajući izgled scenografije. Ali snašli smo se i ovdje na vašoj sceni.

Koliko je redateljica, ali i ostali suradnici na predstavi, pa i glumci uticali na konačan izgled ove scene?

Redateljica je sudjelovala najviše, glumci malo manje. Uspjela sam ustvari od prvih skica koje sam napravila da realiziram ono što sam htjela. Iako nismo bili sigurni da ćemo uspjeti jer je prilično specifično s tim jarbolima koji se dižu uz pomoć cugova, trebalo je to napraviti za vidjeti kako će se ponašati. Jednostavno jarbol poteže cug i mi ne znamo gdje će cug završiti, hoće li udariti u neki reflektor sa svjetlom. Najveći nam je problem bio malo termina na pozornici kod nas u kazalištu gdje imamo i operu i balet, te činjenica što će se dogoditi s jarbolima kad ih donesu. Tako da su glumci znali pitati kad će doći jarboli, hoće li moći hodati po njima i slično. Glumcima nije bilo lako čekati 10 dana pred premijeru za vidjeti hoće li moći hodati i sjediti na jarbolima, a na kraju je ispalo da su mogli sve što je dogovorenog. Tako dok jarboli nisu došli na scenu nismo bili sigurni da ćemo dobiti ono što sam htjela, ali uspjeli smo. I na izvedbama do sada je uvijek bilo sve uredu, nije bilo nikakvih problema.

Potonuli brod na dnu mora s raspadnutim jedrima šalje na kraju poruku.

Da, kao što ste vidjeli na kraju se ti srušeni jarboli potonulog broda na dnu mora podižu i jedra se rastežu, i taj brod ipak otplovljava dalje u svjetlu budućnost. Poslana je jedna optimistična poruka.

Koliko je danas teško napraviti dobro scenu kada je u pitanju finansijski aspekt?

Mislim da većina stvari ipak zavisi od ideja. Ideja je puno važnija od novaca. Ova scenografija nije puno koštala, međutim, važno je imati novaca jer ipak ideja se ne može realizirati bez toga.

Koliko ste do sada, u svojoj karijeri, uradili scenografija, i da li ima neka koja Vam je posebno draga, na koju ste izuzetno ponosni?

Uradila sam više od sto scenografija, a upravo ova u predstavi Usidrene mi je jako draga, ako ne i najdraža. Jer jako volim more i brodove, posebno drvene i čak i imam jedan mali drveni brod. Tako da je ova scenografija nekako jako vezana uz to što mene inače u životu zanima. I drago mi je da sam je napravila i da su i redateljica i glumci zadovoljni. A kao drugu mogu spomenuti predstavu „Hamlet u Mrduši Donjoj“, HNK Mostar, koja je igrala ovdje kod vas prije pet godina. I ta mi je scenografija u toj predstavi izuzetno draga.

Anastasija Jankovska, redateljica

USIDRENE – KRITIKA DRUŠTVA NA ČUDAN NAČIN

Rusija ima puno veću tradiciju i mnogo više fanatičnijih ljudi u kazalištu. Također ima puno više mecenata. U Rusiji je prestižno dati novac, puno više se ulaze u kulturu. Nadam se da ćemo i mi početi tako raditi jer nam je kulturno uzdizanje veoma potrebno.

Razgovarala Alma Kajević

Hrvatsko narodno kazalište Split prvo je kazalište koje je praizvelo sva djela Bošnjakove „Dalmatinske trilogije“. Koji su razlozi zbog kojih ste Vi posegnuli za režiranjem upravo ovog djela?

Ja sam već 12 godina glumica u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu, a prije pet godina sam upisala izvanredni studij režije u Moskvi. Zapravo je Usidrene trebao da režira neko drugi, ali je odustao pa je Bošnjak rekao da će ja to raditi. Čitala sam i prvu verziju teksta još prije četiri ili pet godina, kada je bio potpuno drugačiji. Jednostavno su se okolnosti posložile da je htio mene i ja sam mu na tome jako zahvalna. Tekst mi se veoma svidio, a i kazališta su bila za to jer je ovo zapravo troprodukacija. Veoma mi znači što mi je ukazao povjerenje i dao priliku.

Koliko je bilo zahtjevno raditi koprodukciju?

Zahtjevno je ponajviše zbog tehničkih stvari. Glumci moraju uskladiti vrijeme i obaveze, ali je bilo predivno raditi. Lijepo je da su krenule te suradnje. Kada je glumac dugo u nekom ansamblu on se ponekad zasiti, jer već zna što će partner reći i uraditi. Zato je ovaj način suradnje divan. Zbog glumaca. Ja sam imala sreću što sam mogla dobiti i savršenu podjelu za ovaj tekst.

Usidrene obiluju različitim kompleksnim odnosima. Koliko je to bilo zahtjevno za Vas kao redatelja?

Zahtjevno jeste bilo. Jedan dramaturg je rekao da je super kada se dogodi prepoznavanje. U ovom tekstu se dogodila neka vrsta prepoznavanja. Izašli su arheti-

pi. Ovo nije priča o životu na nekom dalmatinskom otoku, nego je to priča Odiseja i Penelope. Tu priču svi nosimo u sebi. Nešto se arhetipski budi kada čovjek to čuje. Ja sam pokušavala otvoriti širinu tog teksta. Hrvatska ima povijest, ima poveznicu, jako su slični i Grcima i imaju u sebi nešto arhetipski što svi prepoznajemo. Takva je i ljubav koja je svog Odiseja čekala trideset i sedam godina, samo što ga ova Penelopa ne želi primiti nazad. Nije ga dočekivala s ljubavlju nego je žena koja se suprotstavlja. Priča jeste malo izmijenjena, ali je to zapravo grčki epos.

Da li su Usidrene prva velika predstava koju Vi režirate?

Režirala sam ranije nešto sitnije ali je ovo prva velika predstava koju režiram. Bio je poseban izazov u radu s glumcima, jer su to velika glumačka imena, ali i zbog toga što ovako veliki posao doživljavam iza scene. Više sam komunicirala s tehnikom, s kostimografkinjom, scenografskinjom. To mi je veoma zanimljivo.

Vi ste glumica iza koje je tridesetak zapaženih uloga u HNK Split i izvan njega. Sada i režirate? Da li je nezahvalno pitati šta Vam je milije?

Režija mi je mnogo zanimljivija. Više mi se sviđa ovaj posao iza. Nekako je to i prirođan put. Da bi nešto izrežirao moraš znati pokazati što želiš. Ne možeš od nekoga tražiti nešto a da ne znaš kako to funkcioniра u praksi. Ja zapravo volim i jedno i drugo. A zavoljela sam tek kada sam počela raditi. Sada mi je došao novi val ljubavi. Nakon 12 godina sam shvatila da volim sve ono što čini jedno kazalište. Volim čak i sastanke koje glumci ne dožive na način na koji ih doživljava redatelj, jer je on u ekipi koja stvara predstavu. No, što god da je u pitanju mora se mnogo raditi i truditi, kao i u svakom poslu. I na kraju, kada publika misli da mi s lakoćom nešto izvodimo to znači da je naše majstorstvo veće.

Proteklih godinu i po svi živimo i radimo u otežanim uslovima, zbog mjera kojih se moramo pridržavati. Kako je Vama raditi u ovakvim okolnostima? Nedostaje li Vam način rada i života od ranije?

Naravno da nedostaje. Osjetim po publici, po glumcima kojima ponekad treba puna sala. Ljudi se boje reagirati kada je manje publike, boje se pokazati emociju. Iskreno, jedva čekam da sve ovo nestane. Kada smo radili ovu predstavu sve je bilo zatvoreno, bio je kompletan lockdown i imali smo osjećaj da smo posebni sretnici koji mogući na posao i obavljati sve što treba.

Mi u Splitu smo imali sreću jer smo imali puno više termina na pozornici.

Djelujete na relaciji Split – Moskva. U Splitu radite, a u Moskvi studirate. Da li Vam to oduzima dosta energije?

Koliko oduzima toliko i daje. U ovom poslu je potrebna razmjena energije, nešto novo. Gledam predstave dok sam tamo, upoznajem nove ljude, stječem nova iskustva. Svi u ovom poslu imamo ega pa ponekad pomislimo da smo zaista dobri i da ne moramo toliko raditi. Međutim, kada se malo makneš i vidiš da je neko deset koraka ispred tebe, shvatiš da rad ne prestaje, da se mora dalje.

Možete li napraviti komparaciju pozorišta na našim prostorima i u Rusiji?

Rusija ima puno veću tradiciju i mnogo više fanatičnjih ljudi u kazalištu. Također ima puno više mecenata. U Rusiji je prestižno dati novac, puno više se ulaže u kulturu. Nadam se da ćemo i mi početi tako raditi jer nam je kulturno uzdizanje veoma potrebno. Čovjek koji je bio u muzeju, shvatio neko umjetničko djelo i pogledao neku predstavu ne može se više ponašati na način na koji bi se ponašao da nema tog segmenta u svom životu. Umjetnost nam je kao neko ogledalo. Kazalište, recimo, mora biti kritika društva, ali da ne bude banalna.

SNJEŽANA SINOVČIĆ ŠIŠKOV, GLUMICA

SVI VAPE ZA LJUBAVLJU!

Pozorišna, televizijska i filmska glumica, Snježana Sinovčić Šiškov odigrala je ulogu sestre, koja nije vidjela svog brata koji se otisnuo na more, punih 37 godina. Ovom predstavom se potvrdila i teza da ipak „Krv nije voda“ – što znači da ljubav između sestre i brata sve prašta i da ne postoje granice.

Razgovarala: Andelka Đurić

Koja je sudbina žena koje ostaju na ostrvima? U kojem periodu se na tim prostorima događalo da su žene život i opstanak nosile na svojim plećima?

Ovo je prepoznatljiv krst svih žena. U svakom mjestu za vrijeme patrijarhata je krst uvijek jednak tim ženama, jer su one potpuno odstranjene od svijeta, na ostrvu okružene morem i nije lako pobjeći zato i jesu usidrene. Takođe, prisiljene su da preuzmu i ulogu muškaraca, jer u tim mjestima u Dalmaciji, muškarci su plovili u Južnu i

Sjevernu Ameriku, što se na tim prostorima događalo prije Drugog svjetskog rata i vraćali su se tek nakon dugog vremena, pa čak po završenom radnom vijeku. To je za muškarca predstavljalo zaradu pošto je propala vinova loza. Može se reći da je ovo ujedno priča o nedostatku ljubavi.

Kako biste okarakterisali ulogu sestre u predstavi „Usidrene“?

Sestra je dala sve za porodicu svog brata, čak se u

potpunosti podredila toj porodici, nije imala ni svoje biološke djece, ni muža. Ona je samo željela da bude sve kao i prije odlaska njenog brata, da nema velikih promjena. Odrekla se i ženstvenosti što se moglo vidjeti upravo na njenom licu.

S obzirom na to da smo tu, u Bosni i Hercegovini, izdvojila bih filmsku ulogu tetke Hanife u „Ono malo duše“, što je bila ujedno i moja prva filmska uloga. Uloge su kao odnos s muškarcima, s kim ste trenutno, to je najdraža. Morala bih istaći da mi je ova predstava veoma draga, zbog zahtjevne uloge.

Iza Vas je mnoštvo uloga, kako pozorišnih, tako i filmskih, koje biste izdvojili?

Snježana Sinović Šiškov je rođena 1964. godine, diplomirala je na Akademiji scenske umjetnosti u Sarajevu 1987. Iste godine postaje stalnom članicom Drame Hrvatskog narodnog kazališta u Splitu.

Nagrade:

- Nagrada publike na 31. Marulićevim danima za predstavu 'Francuzica'. 2021.
 - Nagradu Judita za najbolje umjetničko ostvarenje 66. Splitskog ljeta u dramskom programu (FRANCUZICA), 2020.
 - Nagrada Srebrni Orion za najbolju sporednu žensku ulogu na Filmskom festivalu glumca, za ulogu Tetke u filmu 'Sam samcat', 2019.
 - Nominacija za nagradu Zlatni studio Jutarnjeg lista za najbolju filmsku glumicu, 2018.
-

ГОРАН МАРКОВИЋ, ГЛУМАЦ

ПОКУШАО САМ УЋИ У ЦВИТАНОВЕ ЦИПЕЛЕ

Пише: Миљана Ђурђевић

Ово је озбиљан глумачки задатак. Свака улога је носила своју буру са собом?

Сваки глумац воли да има посла на сцени. Овдје су све улоге „пунокрвне“ и од почетка докраја имаш да глумиш, па си због тога срећан, без обзира што си уморан, јер на крају представе знаш због чега је тај умор.

Једини сте мушкарац у представи?

Покушао сам ући у ципеле тог лика који је сам на отоку међу женама и који мора обављати неке послове, а није способан до kraja за њих, онако мушки, него му то раде жене још млађе од њега.

То му сигурно није угодно, али га то чини не сасвим бијелим ликом. Слично је као код свих осталих ликова укомаду - што ни један од њих није ни црн ни бијел, већ има нијансе које су захтијевне за играти и занимљиве за гледати.

Прича је смјештена на одређену локацију уодређеном времену, да ли је примјењива и на модерно друштво?

Да, изолација и усамљеност, потреба за љубављу и блискошћу је вјечита тема.

Како сте градили свој лик. Како вам је Цвитан изгледао на првочитање?

Ништа се не догађа на прво читање. Пустим времену да ме преплави, јер ако прерано покушам да уђем у улогу, то је теже исправити. А ако идеш полако, кроз вријеме, све дође на своје мјесто. Кроз разне ситуације лик се полако гради, тако да је он дефинитиван последњих десетак дана.

Цвитан је занимљив и захтијеван. Да ли вам је била тешка трансформација?

И јесте и није. Као глумац увијек тражим да сваку улогу приближим себи колико год ми она била страна, али овдје то није било претјерано тешко. Сви ми имамо своје проблеме који су слични Цвитановим.

Позориште, ТВ филм. Има Вас свагдје. Шта вам је најдраже?

На то питање је најтеже одговорити. И једно и друго и трећеима своје чари. Ја сам срећан што могу радити све, јер једно надопуњује друго и чини ме бољим. Волим радити и у позоришту и на филму. То није никакав дипломатски одговор, јер је баш тако. Када рецимо радим на филму, и након тога идем у позориште осјећам се освеженим.

ANJA ŠOVAGOVIĆ DESPOT, GLUMICA

ČVRSTA ŽENA, MEKO SRCE

Razgovarala: Sandra Živković

U predstavi Usidreni igrate glavni lik, Jakovicu, ženu koja je na prvi pogled vrlo surova, čvrsta, tvrdogлавa. Međutim, jedna vrlo skrivena poetska nota je prisutna cijelo vrijeme. Kakvom se Jakovica zapravo predstavlja?

Ja bih rekla da je lik koji igram izvana tvrd, iznutra mekan. I samo joj ime govori, ona se zove Jakovica – Jaka, jaka žena. Čini mi se da je taj njezin karakter zapravo proizašao iz okolnosti u kojima je živjela, u kojima je voljela, u kojima je mrzila, u kojima se skrivala. Dakle, to je žena koja je rodila dvoje djece, potpuno sama bez muža koji je otisao, 30 godina joj se nije javio. Prošla je cijelu torturu, tako da je tu jedan koloplet, milijarda raznoraznih emocija, događaja i odnosa koji su je učinili takvom ženom.

Može li se reći da se kroz komad Usidreni provlači

antički element, da je glavni lik kao heroina koja na neki način prolazi kroz svijet, jeste li ju vi tako doživjeli?

Da, tako je. Ja sam je čak nazvala nekom mješavinom Klitemnestre i Penelope. S tim da nije tako nježna kao Penelopa i tako ustrajna u svojoj nevinosti, a s druge nije ni tako surova kao Klitemnestra, tako da je to jedna „dalmatinska tvrdoglavost“, surovost na dalmatinski način; rekla bih da je Jakovica jedan antički tip žene na mediteranski način. A čini mi se da te zgusnuće emocije i ti sudbinski događaji koji se u tijeku tri sata događaju na sceni, baš imaju tu antičku težinu; tu su more, vjetar, uragani, ratovi, to je nešto što je zapravo mimo ljudske kontrole i upravlja događajima među ljudima.

Kako vidite Elvisa Bošnjaka kao dramaturga i pisca? Što vas je privuklo da prihvate ovu ulogu?

Najviše me privukla priča. Držim da je ovaj tekst jedan od najznačajnijih hrvatskih tekstova napisanih u posljednjih pet godina. Mislim da je Elvis Bošnjak sjajan pisac i ovo mi je već drugi njegov tekst u kojem igram glavnu ulogu. Prvi je bio „Nosi nas rijeka“ u kojem sam igrala ulogu Seke i ovdje sam baš u Brčkom s tom predstavom na festivalu gostovala i dobila sam nagradu za najbolju žensku ulogu, čime se jako ponosim. Ovo je moj drugi susret u Brčkom s Bošnjakovim tekstrom. Dakle, kad me pitate što mi je bilo presudno, presudna mi je bila priča koja je predivna i da dvoje ljudi koji se nisu vidjeli ni čuli 30 godina, a imaju zajedno dvoje djece, zaslužuju da ih se pročita iznutra.

Uz osvajanje nagrade, isto tako, 2017. godine ste bili na Kazališnim susretima u Brčkom i u ulozi članice žirija. Kakav je osjećaj ocjenjivati kolege s kojima igrate predstave na daskama koje život znače?

To je jako dvojako. Rekla bih: sretan si i dobar je osjećaj kad daš nagradu kolegi za kojeg držiš da je sjajan, a s druge strane si nesretan da nisi mogao još

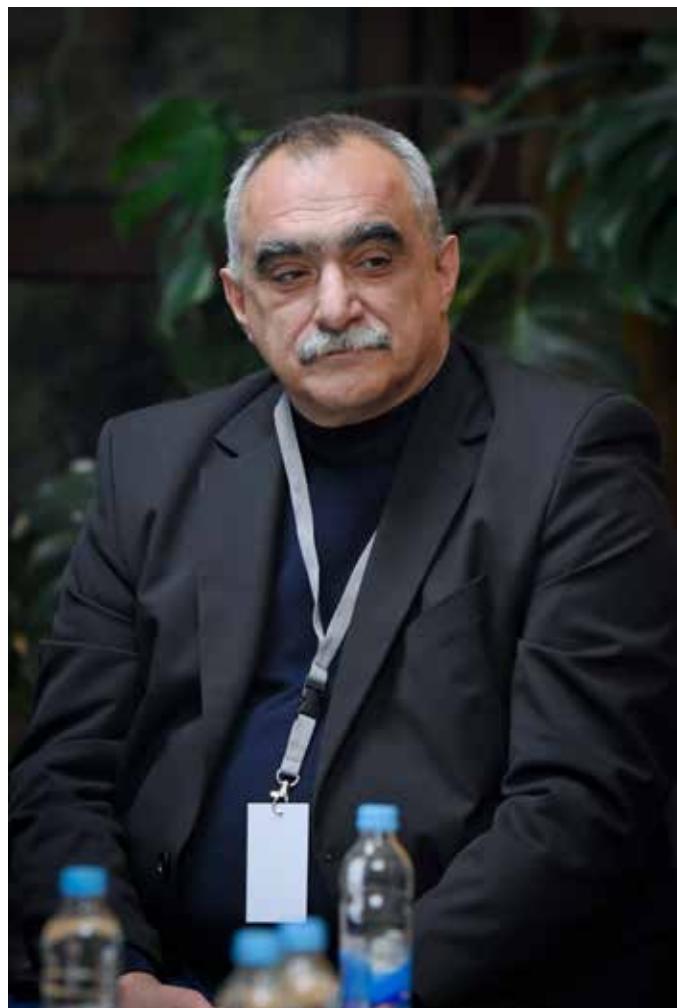
koju nagradu dodijeliti i drugim kolegama, odnosno kolegicama koji su isto tako sjajni. Nažalost, ima pre malo nagrada za puno dobrih glumačkih ostvarenja. No, mogu reći da mi je to žiriranje u životu bilo jedno od najmilijih jer sam bila u žiriju zajedno sa svojom dragom kolegicom i velikom prijateljicom Ljiljanom Blagojević iz Beograda i s Almirom Imširovićem iz Sarajeva, dobro smo se družili, imali smo i slične kriterije te nismo imali problema s dodjelom nagrade.

Publika je dobro prihvatile humor prisutan u predstavi. Jeste li zadovoljni ovacijama publike i njihovim odzivom?

S premijerom predstave smo izašli u drugom lockdownu tako da nikada do sada, a igramo predstavu otprilike godinu dana, nismo imali puno gledalište. Jako sam sretna da je brčanska publika gotovo do zadnjeg mesta popunila gledalište, a s punim gledalištem predstava dobiva zapravo svoju pravu cjeništu i to je jedan dobar osjećaj.

SREĆKO ŠESTAN, INTENDANT HNK SPLIT

MISLIM DA BRČKO ZASLUŽUJE TEATAR

Razgovarala: Emina Osmić-Hajdarević

„Preživjeti u kazalištu možeš jedino ako spoznaš da te ono troši do kraja, a malo ti daje natrag pogotovo ako si intendant“ – ima li istine u ovim riječima?

Da, pogotovo ako si prohodao u kazalištu kao ja, jer mi je otac radio u Šibenskom kazalištu, čak tvrdim da sam tamo i prohodao. I stvarno je tako: radit posao, pogotovo u nacionalnoj kući, je specifično; tu su i tri ansambla (balet, opera, drama), scenska tehnika, proizvodna tehnika, radionice, krojačnice, administracija i tako da je to jedan veliki pogon. Bio sam intendant u Riječkom kazalištu, bio sam i pomoćnik ministra, vodio sam Kazalište u Rijeci i Gradsko kazalište lutaka u Karlovcu gdje smo nakon 50 go-

dina pokrenuli profesionalni teatar, što želim isto i Brčkom. Mislim da Brčko zaslužuje teatar. Grad bez kazališta nije grad, a u gradu koje ima kazalište, ono mora biti odraz tog grada.

S obzirom da ste vašu trenutnu poziciju prozvali „logistikom“, možete li objasniti koliko je pandemija utjecala na rad HNK Split?

Mi smo imali dobro krizno upravljanje. I prije službenog lock downa odlučio sam zaustaviti proizvodnju. Radili smo online na način da su sami umjetnici isproducirali 33 video uratka, imali smo i baletnu premijeru Labudeg jezera i spremno smo dočekali ponovno otvaranje. Mislim da smo među prvim kazalištima u Evropi koje je ponovo otvorilo svoja vrata. Stoga, ovogodišnja sezona se održava pod motom „Propustili ste, pogledajte“, jer imamo čak 19 neizigranih naslova.

Šta je bitno za repertoar HNK Split?

Mi uvijek pokušavamo osjetiti bilo publike, ali to ne smije biti podilaženje publici. Primjer je i ova drama Usidrene, kao i prethodne Bošnjakove da uvijek pokušavamo naći nešto što je karakteristično za područje gdje se kazalište nalazi. Moramo imati zajedničku priču; primjera radi: Wagner može proći u Zagrebu, ali teško da bi kod Mediteranaca Wagnerova glazba bila slušana. Mi smo skloni bel cantu, Verdiju, Pucciniju, Rossiniju...

HNK Split se prvi puta takmiči na Susretima?

Ja mislim da je tako. Usidrene je naš kućni projekt u koprodukciji tri hrvatska kazališta, HNK Split GDK Gavella i HNK Zadar, dio je trilogije Elvisa Bošnjaka i redateljski prvijenac glumice HNK-a Split Anastasije Jankovske, i brčanski Susreti su prvi festival u kojem se predstava Usidrene takmiči.

KATARINA ROMAC, GLUMICA

■ SVAKO OD NAS U ŽIVOTU TEŽI OSJEĆAJU PRIPADNOSTI ■

Katarina Romac rođena je 1992. godine u Sinju. Magistrirala je glumu 2016. ispitnom produkcijom Molly Bloom Jamesa Joycea pod mentorstvom profesora Milana Štrlijića. Od akademske 2016./2017. – 2020./2021. stječe iskustvo vanjske suradnice/asistentice pri Umjetničkoj akademiji u Splitu na Odsjeku Gluma u klasi profesora Gorana Golovka. U martu 2021. postaje članica dramskog ansambla HNK Split.

Kako ste doživjeli predstavu "Usidrene"?

Mi smo predstavu doživljavali u nekim periodima. Počeli smo prije dvije godine raditi negdje u Zagrebu pa smo se prebacili u Split, zatim je uslijedila korona pa smo opet nastavili rad u Splitu. Mi smo ovaj tekst odmah zavoljeli već na nekim audicijama i prvim čitanjima zato što tekst govori o nekim temama koje su svojstvene svakom čovjeku. Ti odnosi otac-sin, majka-sin, osjećaj pripadnosti za kojim teži recimo moj lik kao i svako od nas u životu.

Kakvu nam poruku šalje lik Dobra Paščoka?

Kako je važan osjećaj pripadnosti. Ona je osobenjakinja ali dobre duše. Svako malo mjesto ima takve osobenjake koji odstupaju svojim postupcima od onih koje mi nazivamo normalnim ili možda tačnije rečenoobičajenih. Pa ipak ih ljudi rado prihvate.

Možete li nam opisati ljubav Dobre Paščoke i Cvitana?

Ja mislim da je to ono što u tekstu ne piše. Mislim da je ona cijeli život zaljubljena u njega i da mu cijeli život dolazi s pjesmom i cijeli život mu se nameće, želi mu očistiti ribu, praviti društvo svaki dan po nekoliko puta

dnevno što možda njemu neizmjerno ide na živce, ali s druge strane koliko god je odbacuje toliko je nekada i prihvati.

U ovoj predstavi dosta ste živahni i brbljivi. Da li je to slučaj i u privatnom životu?

Uopće ne, potpuno sam drugačija, nisam brbljava nego sam, kažu, samozatajna.

Kakve uloge volite, jesu li vam bliske zle ili dobre, komedije ili tragedije?

Niko nije ni zao ni dobar. Svaki žanr je zahtjevan za sebe. Ja bi voljela da kasnije u radu dobijem što više različitih prilika, da se i ja pronađem i da me publika vidi u različitim izvedbama.

Koliko Vam u poslu pomažu savjeti starijih kolega i da li se sjećate nekog posebnog savjeta?

Budi svoj! To je uvijek neki zlatni savjet starijih kolega s tim da su u Splitu zaista divni i prihvaćaju nas kao jednake sebi, premda oni imaju po dvadeset, trideset godina više iskustva nego mi koji se već nekoliko godina bavimo glumom.

Očito je koliko volite svoj posao. Da niste glumica, da se niste uspjeli upisati na studije, čime biste se bavili?

Nisam sigurna ali vjerovatno hrvatskim jezikom i književnošću. Ne mogu to sa stopostotnom sigurnošću odgovoriti kad se već godinama bavim ovim poslom.

Da li biste voljeli igrati na filmu?

Naravno da da.

ULOGE U HNK SPLIT

Glorija (Sestra Magdalena), Ranko Marinković, GLORIJA, r. Dražen Ferenčina, 2021.

Karel i Jozef Čapek, KUKCI...ZAUSTAVLJENA PRIČA, r. Saša Anočić, 2021.

Paščoka – Elvis Bošnjak, USIDRENE, r. Anastasija Jankovska, 2020.

Katarina Bitanga (Eliza Doolittle) – G. B. Shaw/Ana Prolić, LEPURICA (prema Pigmalionu) r. Mario Kovač, 2019.

Agripina - A. Camus/ J. Racine, KALIGULA/ BRITANIK, r. Goran Golovko, 2019.

Abigail Williams – Arthur Miller, KUŠNJA, r. Nenni Delmestre, 2019.

Katarina – William Shakespeare, KROĆENJE GOROPADNICE, r. Ivan Plazibat, 2018.

Dunjaša – A.P. Čehov, VIŠNJKI, r. Aleksandar Ogarjov, 2018.

Genevive Genf – Predrag Lucić, AZIZ ILI SVADBA KOJA JE SPASILA ZAPAD, r. Dino Mustafić, 2017.

Službenica - Antun Šoljan, ROMANCA O TRI LJUBAVI, r. Nikola Šimić, 2017.

ULOGE IZVAN HNK SPLIT

Cicibela – Miljenko Smoje , Roko i Cicibela, UMJETNIČKA ORGANIZACIJA RITAM IGRE, 2018.

Ivana – Tanja Mravak, TREŠNJA, PLAYDRAMA r. Tamara Damjanović, 2018.

Luce, Jelena Kovačić/Anica Tomić, MOJ RAZRED 2.b, GKL SPLIT, r. Anica Tomić, 2018.

Natalija Petrovna – I. S. Turgenjev, ZBOGOM NATALIJA PETROVNA, PLAYDRAMA r. Anastasija Jankovska 2017.

Molly Bloom - James Joyce, Uliks, mentor, Milan Štrlić, UMAS 2016.

Kraljevna - Hans Christian Andersen, KRALJEVNA NA ZRNU GRAŠKA, r. Nina Kleflin, GKM SPLIT 2015.

TV SERIJE I FILMOVI

Karmen, kratkometražni igrani film, SPARINA, režija: Petar Vukičević

Nada, youtube serija CARSTVO LADOVINE, režija: Šime Šitum

Lela, kratkometražni igrani film IMA LI KOGA, režija: Joško Jerončić

NAGRADA:

Nagrada na najbolju glumicu 19. međunarodnog Naj, naj, naj festivala za ulogu Luce u predstavi Moj razred 2..b. u izvođenju GKL Split, 2019.

43. Dani satire - nagrada Sabrija Biser mladoj glumici do 28 godina za ulogu Katarine u predstavi Kroćenje goropadnice u izvedbi HNK Split, 2019.

OFF PROGRAM

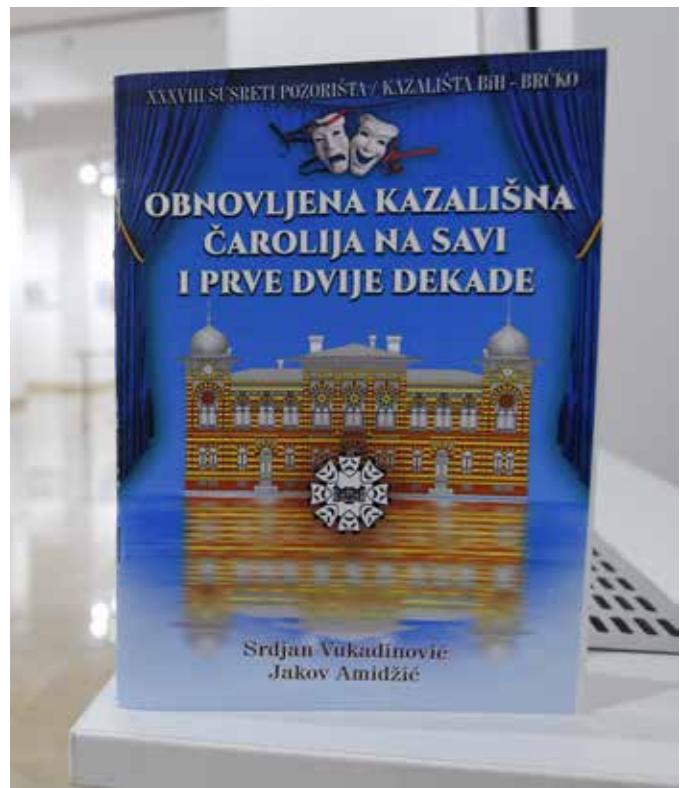
POČETAK! – Kazališno-pozorišno dokumentarna izložba

Piše: Andelka Đurić

Početak 38. Pozorišnih susreta, između ostalog, obilježila je bogata izložba u brčanskoj Galeriji koja je okupila znatiželjne posjetioce i ljubitelje pozorišne umjetnosti. Na trenutak smo se prisjetili kako je to bilo ranijih godina. Takođe, vratili smo se u davnu 1974. godinu kada je ova manifestacija započela svoje postojanje. Zatim je uslijedio prekid od 1991. do 2001. godine, da bi 2002. ponovo sve zaživjelo. Značajnosti ove manifestacije ogromni doprinos su dali direktor Jakov Amidžić i profesor Srđan Vukadinović, koji su ujedno autori ove izložbe.

Direktor festivala, Jakov Amidžić je istakao da te daleke 2002. godine nije vjerovao da će doći do ovog jubileja. Naglasio je, da je ta prva godina bila daleko teža za ovaj festival, nego prošlogodišnja koju je obilježila Korona. Prisjetio se opštег otpora prema festivalu te prve tri godine, i anahronizma kad se esnaf udružio protiv onoga zbog čega postoji. Amidžić je dodao da se nuda da će se ovogodišnji Susreti završiti uspješno kako su i započeli, jer je odlučeno da se ide u punom kapacitetu i što se tiče pozorišta i publike.

Profesor Srđan Vukadinović je istakao da je ovo dokumentarna izložba plakata i pratećih pro-

grama, monografija, antologija drame i preko sto različitih publikacija u kojima se prikazuje 20 godina trajanja festivala.

Kazališno – pozorišno dokumentarna izložba:

- SLIKOM KROZ DVJE DECENIJE OBNOVLJENIH SUSRETA POZORIŠTA / KAZALIŠTA
- GLUMAC ČIJE SU REPLIKE OTVORILE JUGOSLOVENSKO DRAMSKO POZORIŠTE – BRANKO PLEŠA
- KRALJ NA SCENI I VAN NJE – PETAR KRALJ
- MAESTRALNE ULOGE I RESPEKTABILNE REŽIJE – STEVO ŽIGON
- JEDAN OD POSLJEDNJIH BOEMA GLUMAČKE SCENE – PAVLE VUŠIĆ
- JEDAN OD ZAČETNIKA JUŽNOSLOVENSKOG POZORIŠTA – RADE MARKOVIĆ
- VIŠEŽANROVSKE ULOGE OLIVERE MARKOVIĆ
- KLASIK GLUME I GLUMAČKE KLASE – PETAR BANIĆEVIĆ
- KOMEDIOGRAF I SATIRIČAR U DUŠI, DRAMATIČAR NA PAPIRU – ALEKSANDAR ACA POPOVIĆ
- ZAGOVORNIK ILIRSKOG PORIJEKLA JUŽNIH SLOVENA – DIMITRIJE DEMETAR
- DRAMSKI PISAC VJEĆNIH TEMA – JOSIP FROJDENRAJH
- GLUMAČKE KREACIJE BLIZU ŠEST DECENIJA TRAJANJA – BORA TODOROVIC
- TUMAČ ULOGA SVJETSKIH KLASIKA I UČITELJ SVOJIH SAVREMENIKA – RAŠA PLAHOVIĆ
- PISAC NA SCENI, GLUMAC U PERU – NEDIM OMERBEGOVIĆ
- ZNAMENITI DRAMATIČAR JOSIP KOLUNDŽIĆ
- PLODONOSNI KAZALIŠTARAC DOBROTE – SLOBODAN STOJANOVIĆ

OKRUGLI STO

ODUMIRANJE TISUĆLJETNE KULTURE

Piše: Kristijan Bilić

Moderator okruglog stola, Dževdet Tuzlić, kazao je kako je ova drama dio trilogije, dalmatinske trilogije, Elvisa Bošnjaka napisana na čakavskom govornom dijalektu. Govori o otoku i njegovim mukama i tegobama.

„Nekako mi kontinentalci nemamo pravu spoznaju o tome kako na otocima život teče. Mi na otoke idemo uglavnom radi zabave, uživanja, ljubavi. Ali ovdje u predstavi smo vidjeli da je već prva ljubav pala među grobovima, što je veoma indikativno. Prva scena, kao da je mitska, biblijska, koja asocira smrt, jarboli su kao neki križevi. Jedino se stepenice za nebo sve vrijeme zadržavaju u svojoj konfiguraciji, dok se jedra mijenjaju“

Grad bez kazališta nije grad. Onaj grad koji ima kazalište, to kazalište mora biti zrcalo toga grada.

Autor ovog dramskog komada, Elvis Bošnjak kaže da kada gledamo ovu predstavu mislimo kako su

to neka davna vremena. Međutim, razlog koji ga je motivirao da ovo napiše je to što sad, u ovom trenutku, ne samo u Dalmaciji, nego u svim ovim prostorima umire jedna kultura stara tisuću godina. Umire tiho, umire polako i zapravo mi toga nismo ni svjesni.

„Kada dođete na otoke i kada vidite suhozid sjetite se da su taj suhozid zidali još uvijek živi ljudi. To nije samo proces koji se dešava samo u Dalmaciji, ta invazivna betonizacija i turizam zapravo zatrpanjavaju jednu tisućljetu kulturu ljudi koji su stoljećima živjeli na isti način, koji su rađani u kućama bez struje i vode, svejedno pod kamenim krovom ili slamnatim krovom. Ti ljudi danas imaju 60, 70, 80 godina te za 10 godina, te kulture, koju ja zovem kultura patnje, te kulture više neće biti. A to je upravo ta kultura koja nas je na neki način sve izgradila. Ako malo pogledate oko sebe, pa i ovdje u Bosni ćete vidjeti

istu stvar.“-kaže Bošnjak, te dodaje: „Ovo je na neki način pokušaj da ja osobno dignem nekakav, hajmo reći, spomenik tim ljudima, u trenutku kad ti ljudi odlaze, kad ta civilizacija umire.“

Prema autorovim riječima, mi smo zaokupljeni dnevnom politikom, pandemijom svakodnevnim problemima, ali trebamo se osvijestiti, jer se upravo dešava neki proces koji zaustavlja jednu kulturu i to je razlog zašto je htio napisati ovaj komad.

„Danas postoje generacije koje su rođene u kamenim kućama, tu žive i koriste smartphone. Bombardirani dostignućima, proces života im se brzo odvija. Ono što me fascinira kod njih je ta snaga, borba i jedna ljubav koja nije uvjek verbalna, jer ti ljudi ne govore da te vole ali svim svojim bićem, svakom kapi znoja i krvi to potvrđuju a toga danas skoro pa i nema i zato mi je bitno da je jedno ovakvo djelo ostalo.“

“Usidrene” su treći Bošnjakov tekst koji u nepunom desetljeću stiže na pozornicu teatra u Frankopanskoj, ovaj put u koprodukciji s Hrvatskim narodnim kazalištem u Splitu i Hrvatskim narodnim kazalištem Zadar. U obrazloženju Nagrade “Marin Držić” za 2017., koju su “Usidrene” dobitne, stoji: “‘Usidrene’ donose čitav dijapazon različitih, kompleksnih odnosa, snažno portretirane likove, posebice ženske. Tekst je prožet nekom ikonskom, divljom otočkom ljepotom, no istovremeno i surovošću života njezinih žitelja čija su sidra nepovratno zapela na njegovome morskom dnu.” S obzirom

na tematiku – život ljudi na otocima, neraskidivo povezan s nerijetko surovom prirodom te ritmiziran čestim odlascima i rjeđim dolascima njegovih žitelja Režiju potpisuje, ruska Splićanka, Anastasija Jankovska koja je kazališna, filmska i televizijska glumica, rođena 1985. u Kijevu u Ukrajini. Studij glume započinje na Državnoj akademiji dramske umjetnosti u Sankt Petersburgu, a diplomira 2009. godine na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu. U studenom 2009. godine postala je članicom dramskog ansambla HNK Split

Jankovska kaže da je kada je dobila ovaj tekst, odmah shvatila da postoje arhetipski trenuci i elementi i da je ovo zapravo grčka tragedija. Kasnije, u razgovoru s kolegama to je i potvrdila te da joj nije bilo teško razumjeti stvari koje su se odvijale.

„Kazalište je ogledalo stvarnosti i mora pokazivati put kojim se trebamo kretati. Prvi čin govori da smo na dnu, taj broj je usukan a onda se polako jedra dižu te se na kraju predstave skroz dignu i na kraju predstave, oni su spremni ponovno zaploviti razrješavajući neke stvari kroz prvi i drugi čin.“ - kaže Jankovska

Lik Jakovice, žene hladnog pogleda i osjećanja, kojoj je majka umrla na porodu a oca je izgubila u ranom djetinjstvu, te koju su sa 16 godina udali za, tada četrdesetgodišnjaka koji je nakon rođenja drugog sina napušta i odlazi u Ameriku te se ne pojavljuje punih trideset sedam godina, tumači Anja Šovagović Despot

Jakovica je žena osuđena na vječno čekanje, ipak je htjela da kaže nekim stvarima NE! Teškom mukom pokušava stvoriti red u životu i traži gdje je prava istina. Nije neznano da je ovaj lik ustvari sinonim za mnoge žene, hrabre i odlučne majke koje koračaju kroz život uglavnom same.

„Ali ako pažljivo pročitamo tekst vidimo da ona nikada nije znala reći ne, uvijek je govorila da, čak i Mekenziju kojem je rodila dijete nije mola reći ne. Čak ni svom suprugu koji je otišao u Ameriku, ostavio dvoje male djece i nije se pojavio 37 godina, nije mogla reći ne. Rekla mu je da, primila ga je natrag i proživjeli su sretno do kraja život.“ - kazala je Anja.

Anja dodaje i da je to uloga koja je napisana, kako kaže u nekoj kontri, sama u odnosu na sebe, zato i jeste iznimno zanimljiva zaigranje.

„Ja bih rekla da ovaj lik, Jakovica, jeste jedna antička junakinja na dalmatinski način u kojoj se mijesha i da i ne cijelo vrijeme.“

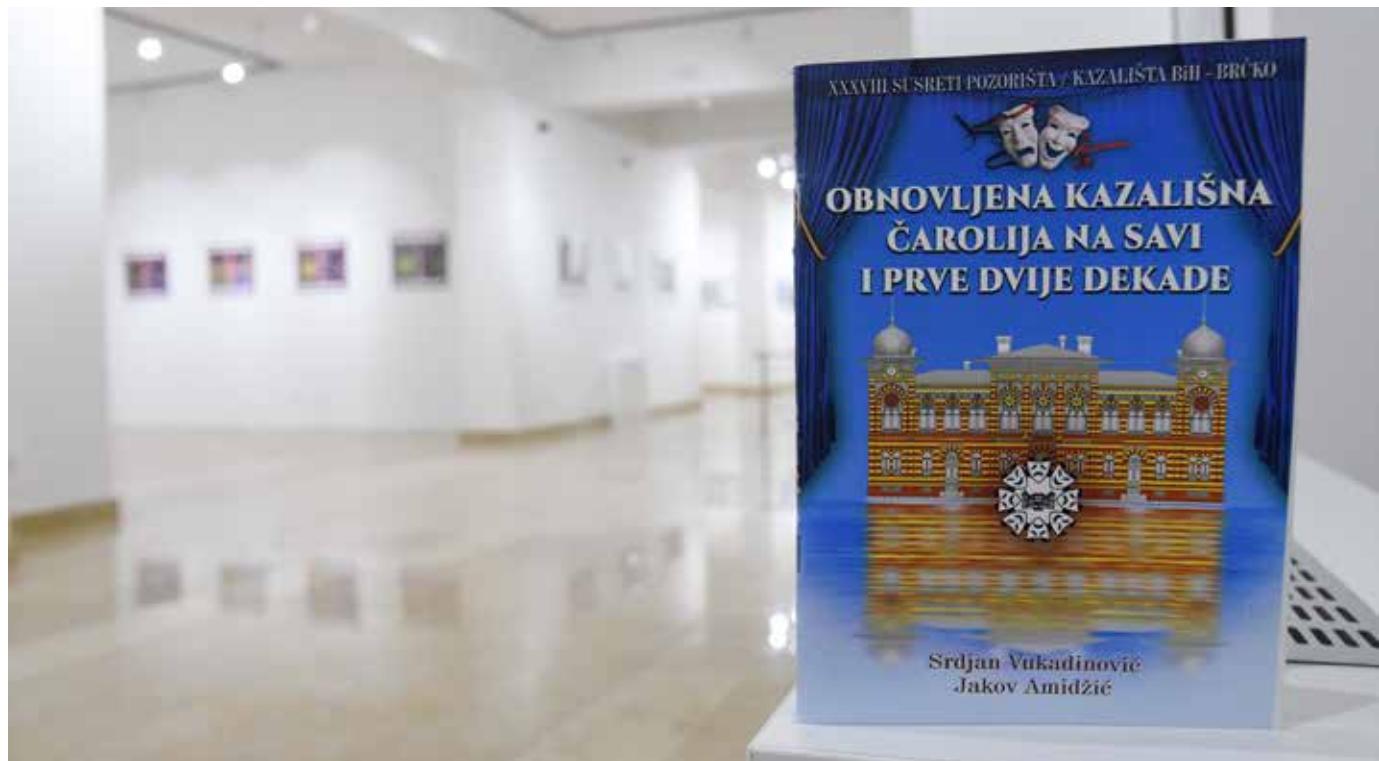
Snježana Sinović Šiškov igra lik Nike, sestre Anto-

nia, muža od Jakovice. Njihova povezanost se ogleda u tome što su one ustvari podigle jednu porodicu, ali njih dvije kriju i jednu tajnu, Jakovica je sa Mekenzijem, britanskim vojnikom dobila kćerku, koju je dala Niki da je usvoji i odgoji kao svoje, jer Nika nije mogla imati djece.

„Moja uloga je da čuva sva četiri kantuna (stuba, čoška) kuće. Anja i ja smo nakon akademija odrigrale jednu predstavu i to je bilo fenomenalno iskustvo i ovo je sad bio ponovni susret na sceni. Priča koju smo mi pričali ali i ono što je Elvis napisao jeste da su te žene stvorile svoj dom bez muškaraca. Ona kaže da je ona sama sazidala. Mi smo zapravo obitelj, mi smo na neki način brak. Bio je užitak raditi s ovom ekipom, ali ova spona nas dvije i privatno i u predstavi nam je jako važna“ - zaključuje Snježana.

XXXVIII Susreti pozorišta / kazališta BiH u Brčkom

OBNOVLJENI SUSRETI POZORIŠTA / KAZALIŠTA KROZ PRIMARNI SADRŽAJ

Pišu: *Srdjan Vukadinović, Jakov Amidžić*

Obnovljeni Susreti pozorišta / kazališta u Brčkom predstavljaju u producijskom i u repertoarskom smislu jednu izuzetno složenu cjelinu koju čine zvanični dio programa i prateći programi. Ovaj Festival je vremenom izrastao u jedno od najprepoznatljivijih kazališnih susretanja dramskih protagonisti različitih profila. Suštinsku odrednicu obnovljenih Susreta pozorišta deterrminiše koncepcijski osnov baziran na autoru-piscu koji piše na jednom od tri jezika (bosanskom, hrvatskom, srpskom) koji su službeni jezici konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini.

Susreti pozorišta /kazališta koji su poslije desetogodišnje stanke obnovljeni 2002.godine razvijaju se i profilišu kao savremeni festival univerzalnih poruka koje su mnogo više od običnog kazališnog čina.

Dvije decenije obnovljenih Susreta pozorišta / kazališta konstituišu složeno festivalsko biće koje čini više od stotinu i pedeset predstava nastalih u produkciji velikih i značajnih teatarskih kuća iz regiona. U

okviru Festivala se razvija i jedna specifična izdavačka djelatnost koja obuhvata tridesetak monografija o Susretima i autorima, kao i stotinu publikacija i projekata koji tretiraju najznačajnije dramske protagoniste u regionu. Tu je i dvanaest tomova različitih antologija dramskih tekstova koje su vezane za Susrete pozorišta / kazališta. Ništa manje nije značajan ni segment pozorišno dokumentarnih izložbi sa kojima i započinje ovaj Festival. Istih je u toku dvadeset godina trajanja u obnovljenom formatu bilo više od pedeset. Nešto više (56) je bilo pratećih programa, odnosno Susreta s(a) najznačajnijim živim stvaraocima i protagonistima kazališnog života u regionu. Tu je i veliki broj okruglih stolova i razgovora o predstavama i drugim dešavanjima na Susretima pozorišta / kazališta u Brčkom.

Sve je to obuhvaćeno i tretirano na jedan vizuelno vidljiv način kroz originalni dokument (plakat ili naslovnicu izdanja), a smješteno među korice publikacije „Obnovljena kazališna čarolija na Savi i prve dvije dekade“, kao i na izložbenim panoima.

СУСРЕТИ ПОЗОРИШТА/POZORIŠTA/KAZALIŠTA КАО МЕТАФОРА И КУЛТУРНО ДОБРО БРЧКО ДИСТРИКТА И РЕГИОНА

Пише: Предраг НЕШОВИЋ

БРЧКО је ових дана новембра позоришни центар Региона, тридесет и осми по реду позоришни Сусрети позоришта/pozorišta/kazališta биће позорница за осам селективно одабраних позоришних остварења из четири бивше југословенске републике: Босне и Херцеговине, Црне Горе, Хрватске и Србије. Дом културе у Брчком сада има улогу позоришног „парламента”, то је управно место где ће они владати и расправљати о човековим мукама, невољама и радостима. Синоћ је у Брчком свечаном отварању присуствовао велики број грађана и гостију. Током свог постојања Сусрети су пружали могућност многим позоришним колективима да прикажу своје стваралачке могућности и преко награда и признања стегну већу подршку у својим срединама.

СУСРЕТИ позоришта/pozorišta/kazališta БиХ, тридесет и осми по реду, одржаће се од 18. до 28. новембра 2021. године у дворани Дома културе у

Брчком. Фетивал је отворио ГРАДОНАЧЕЛНИК Брчко дистрикта Есед Кадрић, дајући чвсте гаранције да ће Брчко у најскорије време добити професионално позориште. Нагласивши да су Сусрети највише допринели да једна политичка гарнитура донесе овакву одлуку, је несумњиво потврдио који је значај ове манифестације. Надам се да ћемо се ускоро срести баш у том театру који ће у наредним година вршити ту одговорну дужност менталног коректора.

Ево нас 38. пут. Тридесет и осам година за један фестивал није мало. Довољно је да се избруси профил фестивала, да се види у чему се он разликује од других и да има неку своју сопствену идеју водиљу. Мислим да од свих фестивала у Региону, овај у Брчком, Сусрети позоришта/pozorišta/kazališta је најпрофилисанији.

СУСРЕТИ... утемељени су 1974. године по идеји и у организацији Аматерског позоришта „Васо Пелагић”, са задатком да се на њима окупљају и приказују најбоља позоришна остварења из протекле сезоне професионалних театара само са подручја Босне и Херцеговине. Реализујући прву театрску премијеру, а коју је концептуално имагинирала стварност тога тренутка, те користила животне чињенице у креирању театрског промишљања, а што је још тада препознато као назнака и усмерење кретања продукције овог уметничког покрета, СУСРЕТИ... већ следеће године окупљају глумце и театрске посленике из читавог Региона.

У периоду опсаде, и рата СУСРЕТИ... прекидају своју активност...

Поново су покренути 2002. године и данас окупљају најбоље представе које се изводе на ТРИ конститутивна језика (бошњачи, хрватски, и српски). Сада смо у ситуацији да из политичких разлога, umesto једног језика који нас је све окупљао, имамо три државна језика, а језичке разлике много мале да не постоји потреба ни титковања. СУСРЕТИ... су као сведочанство о

феномену духовне, тј. културне потребе не само да чува успомену на тај период већ да настоје да снажно афирмишу универзалне вредности: богатство различитости, антифашизам, светост мира, активизам, интернационализацију, саосећање према свим онима који трпе неправде широм света. Својим наслеђем данас настоје бити – место наше савести и храбrosti, да се супротставља свим девијацијама времена у коме живимо. СУСРЕТИ... нису само Фестивал већ једна идеја која баштини традицију у којој су култура, уметност и позориште/kazalište важно средство за остваривање лепше, нормалније и праведније стварности, света без страха и лажи. Током свог постојања СУСРЕТИ... су пружили свим позориштима могућност да прикажу своје стваралачке могућности и да преко награда и признања стекну већу подршку у својим срединама. Па, ако се значај Сусрета у Брчком мери њиховим доприносом позоришној уметности онда се мора признати да су они, поред свег другог квалитета што су донели,

скренули пажњу на многе обдарене глумце, редитеље, и друге позоришне посленике о којима се пре постојања Сусрета... у широј јавности није довољно знало.

Организацијски одбор овогодишњих СУСРЕТА... је на седнице донео одлуку да се осам представа, колико је одабрано за такмичарски програм Сусрета, буду изведене пред пуном салом Дома културе у Брчком у термину од 19:30 сати. Дакле, ове године нема „рестрикција” продаје улазница – те подсећа да су на репертоару представе из Босне и Херцеговине, Хрватске и Србије.

Садржај пратећег програм Сусрета биће извођен пред пуним капацитетом присутности публике, АЛИ у складу с мерама и препорукама Стожера за заштиту и спашавање Брчко дистрикта. Предвиђено је, између осталог, више позоришно/казалишно-документарних изложби и промоција књижевних дела, монографија, публикација и часписа „Сусрети”.

Фестивалски репертоар је компромис између наших жеља и болести. Разумем да је сада потребније улагати у сузбање болести, него у позоришна дешавања. Међутим, позориште је опстајало у тешким временима, ратовима и другим врстама пандемија и било снага за превазилажење тих тешкоћа. Надам се да ће тако бити и сада и да ћемо поново покушати да идемо напред. Питање је да ли је ово време за смех. Али, и у најтежим временима људи се смеју, јер је смех знак оптимизма. Међутим, обустављен је рад у свим позориштима. Ипак, позоришта су за слободу, која подазумева да слободно и професионално раде, изборили су се са свим тим факторима и овогодишња селекција је последица те борбе. **Организовање фестивала у оваквим условима је нека врста ината и потребе да се саопшти да живот не мора да стане, и поред смрти и болести.** Не може да се не живимо. Једном се умире. Не може се умирати сваког дана. Сигуран сам у то да од позоришта и због посећивања Сусретима... неће бити ризика и драстичних последица по здравље људи, јер је предузето све што је потребно. Мора се живети сваки дан, а позориште је саставни део живота.

Управо је идеја водиља и ове године – Сусрети... упркос свему.

Овогодишњи фестивал, догађа се у невреме, када се у целом свету отказују представе, спортски догађаји, скупови, весеља. Наравно, да је организовати фестивал у таквој ситуацији огроман подвиг. Уствари, подвиг је организовати фестивал и у неким „нормалним околностима“. Околности у којима се одвијао овај фестивал некада су биле тешке, некада теже, некада лакше, али никада нису биле, а вероватно никада и неће бити сасвим лаке, као ни у позоришту, бар оном које успе – пут до успеха није лак. Позориште је преживело ратове, револуције, окупације, технолошки напредак, а ево и епидемије. Живеће позориште и преживеће. Као што каже Шахид Надим „Позориште (је) као светилиште [...] и треба му се враћати сваког дана...“

Треба бити захвалан и целом колективу при Влади дистрикта и беспрекорној организацији града Брчког. Морам да поменем и оне који су били чувари ватре храма овог фестивала од самог почетка, од посленика Аматерског позоришта

„Васо Пелагић” па до данашњих посленика, Јакова Амицића, Срђана Вукадиновића и Жарка Миленића.

Фестивал је синоћ отворило Хрватско народно казалиште из Сплита (Хрватска) представом „Усидрене” аутора Елвиса Бошњака и режији Анастасије Јанкуловске.

Добро дошли, дакле, у Брчко древно и данашње. Уђите у Талијин храм у коме теку 38 по реду Сусрети позоришта/pozorišta/kazališta и доживите своје Брчко. Оно ће Вас оберучке прихватити.

